

ÇEVİRİ EĞİTİMİ ETRAFINDA İNŞA EDİLEN SÜRDÜRÜLEBİLİR YAŞAM DENEYİMİ*

Zeynep GÖRGÜLER**

ÇEVİRİ EĞİTİMİ ETRAFINDA İNŞA EDİLEN SÜRDÜRÜLEBİLİR YAŞAM DENEYİMİ

Yaşamı sürdürülebilir kılmak için ihtiyaç duyulan kaynakların kısıtlı olması sonucunda, sürdürülebilirliği temel alan bakış açıları insan ve doğa arasında dengeli bir üretim ve tüketim ilişkisinin kurulmasına önem vermektedir. Bu çerçevede, ağlarda üretilen ve dolaşıma sokulan bilginin sürdürülebilirliği disiplinlerötesi üretim mantığı ile mümkün kılınmaktadır. Disiplinlerötesi bir bakış açısıyla sürdürülebilir bilgi üretiminde yeni etkileşimsel alanların önünü açan bu yaklaşımların ve yöntemsel açılımların, çeviri eğitiminin kuramsal ve yöntemsel temellerini de yeniden inşa ettiği görülmektedir. Bu çalışmada, 2020-2021 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Yıldız Teknik Üniversitesi Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Fransızca Mütercim ve Tercümanlık Ana Bilim Dalı'nda yürütülen Sosyal Medya Ağları ve Çeviri Pratikleri adlı ders, yukarıda sözü edilen disiplinlerötesi sürdürülebilirlik ve diğer ilişkili kavramlar odağında mercek altına alınmaktadır. İlgili derste uygulanan final sınavı bu araştırmanın saha çalışmasını oluşturmaktadır. Bu derste, yumuşak beceri olarak tanımlanan eleştirel medya okuryazarlığının sunduğu kuramsal ve yöntemsel dayanaklardan hareketle, öğrencilerin sosyal ağlarda üretilen disiplinlerötesi çeviri pratikleri konusunda farkındalıklarının artırılması ve bilinç düzeylerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Sözü edilen öğrenciler, çeviri pratiğini ve çevirmen kimliğini sürdürülebilirlik, eşitlik, adalet, insan hakları, ifade özgürlüğü, demokratikleşme ve sivilleşme gibi küresel meseleler odağında sorgulamaktadırlar. Bu çalışma, eleştirel yeni medya okuryazarlığı odağında çeviri eğitimi alanındaki sürdürülebilirlik tartışmalarını gündeme taşımayı; ağlarda inşa edilen toplumsal sürdürülebilirlik mücadelelerinde çeviri eğitimi disiplini içerisinde geliştirilebilecek alternatif çözümleri ortaya koymayı; öğrencilerin deneyimleri ışığında çeviri eğitiminde gerçekleştirilecek disiplinlerötesi ve sürdürülebilir performans ve müdahaleleri görünür kılmayı ve öğrencilerin geliştirdikleri disiplinlerötesi beceriler ekseninde ağlar etrafında oluşan sürdürülebilir yapılarda çevirinin ve çevirmenin etkisini ve gücünü ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu araştırma ışığında çevirmen kimliğinin sürdürülebilir yaklaşımlarla olan diyalogunun görünür kılınmasına katkı sağlanmaktadır. Final sınavına katılan öğrencilerin eleştirel yeni medya okuryazarlığı çerçevesinde geliştirdikleri disiplinlerötesi düşünme pratikleri ekseninde, bu araştırma çevirinin yeni medya ekosistemlerindeki sürdürülebilir dönüştürücü etkisine ve gücüne dikkat çekmektedir. Sonuç olarak, çeviri eğitiminde sürdürülebilir döngülere olan bakış açılarını çeviri pratiği ve çevirmen kimliği üzerinden yürütmek, aynı zamanda çeviri pratiğinin ve çevirmen kimliğinin sürdürülebilir politikalarla olan etkileşimini tartışmaya açmaktadır.

Anahtar sözcükler: *Çeviri eğitimi, sürdürülebilirlik, disiplinlerötesi, çeviri pratiği, çevirmen, ağ toplumu, eleştirel yeni medya okuryazarlığı, yeni medya*

* Geliş tarihi: 10.12.2022 - Kabul tarihi: 27.12.2022

** Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Fransızca Mütercim ve Tercümanlık, eposta: zeynepsuter@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6538-4840

UNE EXPÉRIENCE DE VIE DURABLE CONSTRUITE AUTOUR DE L'ENSEIGNEMENT DE LA TRADUCTION

La durabilité des connaissances produites dans les réseaux est rendue possible par une logique de communication transdisciplinaire. On constate que ces approches et ces expansions méthodologiques qui adoptent le principe de la conception de nouveaux champs de production de connaissances durables fondés sur une perspective transdisciplinaire, reconstruisent également les fondements théoriques et méthodologiques de l'enseignement de la traduction. Dans le cadre de cette étude, une analyse du cours intitulé *Les réseaux sociaux et les pratiques traductives* mené dans le Département des Langues et Littératures Occidentales à l'Université Technique de Yıldız dans l'année universitaire 2020-2021, est réalisée en mettant l'accent sur les concepts susmentionnés. L'examen final administré dans le cadre du cours en question constitue l'étude de terrain de cette recherche. Dans ce cours, l'objectif est de sensibiliser les étudiants aux pratiques de traduction transdisciplinaires produites dans les réseaux sociaux et d'améliorer leur niveau de conscience en s'appuyant sur les fondements conceptuels et méthodologiques offerts par la littératie médiatique qui est définie comme une compétence non technique (ing. soft skills). Cette étude vise à remettre en question le débat sur la durabilité dans le champ de l'enseignement de la traduction en mettant l'accent sur la littératie médiatique; à révéler des solutions alternatives qui peuvent être développées au sein de la discipline de l'enseignement de la traduction dans les luttes pour la durabilité sociale construite en réseaux; révéler l'efficacité des performances et des interventions transdisciplinaires et durables à mener dans l'enseignement de la traduction au regard des expériences des étudiants et révéler l'impact et le pouvoir de la traduction et du traducteur dans les structures durables formées autour de réseaux sur l'axe des compétences transdisciplinaire acquises par les étudiants. A la lumière de cette recherche, il s'agit de rendre visible le dialogue de l'identité du traducteur avec les approches durables. Dans l'axe des tactiques de réflexion transdisciplinaires que les étudiants appliquent dans le cadre de la littératie médiatique, cette recherche attire l'attention sur l'effet transformateur durable et le pouvoir de la traduction dans les écosystèmes des nouveaux médias.

Mots-clés: *enseignement de la traduction, durabilité, transdisciplinarité, pratiques traductives, traducteur, société en réseaux, littératie médiatique, nouveaux médias.*

A SUSTAINABLE LIFE EXPERIENCE BUILT AROUND THE TRANSLATION TRAINING

The sustainability of knowledge produced in networks is made possible by a logic of transdisciplinary communication. It is found that these approaches and methodological expansions that adopt the principle of designing new fields of sustainable knowledge production based on a transdisciplinary perspective, also reconstruct the theoretical and methodological foundations of translation training. In this study, an analysis of the course entitled *Social networks and translation practices* conducted in the Department of Western Languages and Literatures at Yıldız Technical University in the academic year 2020-2021, is conducted with a focus on the above concepts. The final exam administered in the course is the field study of this research. In this course, the goal is to raise students' awareness of transdisciplinary translation practices produced in social networks and to improve their level of awareness by drawing on the conceptual and methodological foundations offered by media literacy, which is defined as a soft skill. This study aims to challenge the sustainability debate in the field of translation training with a focus on media literacy; to reveal alternative solutions that can be developed within the discipline of translation training in the struggles for social sustainability built in networks; to reveal the effectiveness of transdisciplinary and sustainable performance and interventions to be carried out in translation training in light of students' experiences and to reveal the impact and power of translation and the translator in sustainable structures formed around networks on the axis of transdisciplinary skills acquired by students. In

the light of this research, it is a matter of making visible the dialogue of the translator's identity with sustainable approaches. In the axis of transdisciplinary reflective tactics that students apply in media literacy, this research draws attention to the sustainable transformative effect and power of translation in new media ecosystems.

Keywords: *translation training, sustainability, transdisciplinarity, translation practice, translator, network society, new media literacy, new media.*

1. Giriş

Bireylerin ve kurumların bilgiyi üretme ve tüketme pratikleriyle birlikte iletişime geçme deneyimleri dijital ağlarda yeniden üretilmektedir. Bu çerçevede, ağ toplumu olarak nitelenen yeni bir toplumsal yapının şekillendiğine tanık olunmaktadır. Sürdürülebilir stratejiler odağında öne çıkan farkındalık, ağ tipi toplum modelinde sadece ekoloji alanıyla sınırlı kalmamaktadır. Sürdürülebilirlik üzerine temellenen açılım, sosyal, teknolojik, ekonomik, kültürel ve sanatsal üretim pratiklerini farklı bir yöne doğru dönüştürmektedir. Ağlarda üretilen, tüketilen ve dolaşıma sokulan bilginin sürdürülebilirliği, disiplinlerötesi iletişim mantığıyla olanaklı kılınmaktadır. Disiplinlerötesi bilginin üretiminde farklı disiplinlerin işbirlikçi düşünme yöntemlerini uygulayarak uyum içinde çalıştıkları görülmektedir. Bununla birlikte disiplinlerötesi bilginin üretim ve tüketim süreçlerinde bilim, sanat ve teknoloji temelli etkileşim ortamları farklı disiplinler odağında yenilikçi ve keşfedici araştırma noktaları yaratmaktadır (Nicolescu, 2002: 89; Volekmann ve Nicolescu, 2007: 84). Bilime, sanata ve teknolojiye dayalı performanslar arasındaki diyalog, disiplinleri aşan yenilikçi ve inovatif düşünce platformlarının oluşmasına destek olmaktadır. Katılımcı ve paylaşımcı üretim konjonktürü içerisinde birbirlerine temas eden disiplinler, ağ toplumunda yaşanan küresel boyuttaki tehditlere yönelik “sürdürülebilir yaklaşımlardan hareketle adalet, yaratıcılık sosyal sorumluluk, eşitlik, ve etik” gibi değerleri dikkate alarak disiplinlerötesi çözüm yolları önermektedir (Blevis, vd., 2015: 835). Disiplinlerötesi perspektiften hareketle sürdürülebilir nitelikli yeni bilgi üretim alanlarının tasarlanmasını ilke edinen bu yaklaşımların ve yöntemsel açılımların, çeviri eğitiminin kuramsal ve yöntemsel temellerini de yeniden kurguladığı görülmektedir. Bu bağlamda, çeviri eğitiminde sosyal medya kullanımının yaygınlaşmasına işaret eden disiplinlerötesi nitelikteki araştırmalar öne çıkmaktadır.

Bu araştırma kapsamında, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Fransızca Mütercim ve Tercümanlık Ana Bilim Dalı lisans programında 2020-2021 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında işlenmiş olan *MTF 3371* kodlu *Sosyal Medya Ağları ve Çeviri Hareketleri* dersi üzerine yukarıda vurgulanan kavramlar odağında bir çözümleme yapılmıştır. Söz konusu ders çerçevesinde uygulanmış olan final sınavı¹ bu araştırmanın saha çalışmasını oluşturmaktadır. İlgili derste, *yumuşak beceri* (ing. soft skills) olarak ta-

nımlanan eleştirel yeni medya okuryazarlığının sunduğu kavramsal ve yöntemsel dayanaklardan hareketle sosyal ağlarda üretilen disiplinlerötesi çeviri pratiklerine ilişkin öğrencilerin bilinçlendirilmesi ve farkındalık düzeylerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Final sınavında sözü edilen öğrencilerden sosyal paylaşım platformlarında çeviri eylemi etrafında deneyimledikleri netnografik saha çalışmalarından yola çıkarak, çevirmen ile eleştirel yeni medya okuryazarlığı arasındaki çok yönlü etkileşimin çözümlenmesi ve öneminin vurgulanması istenmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin, sosyal ağlardaki sürdürülebilir nitelikteki disiplinlerötesi çeviri hareketlerine yönelik sorgulayıcı ve kapsayıcı perspektif geliştirmeleri ve bu yöndeki eylemleri üzerine düşünce üretmeleri ve anlam çıkarmaları beklenmiştir. Çeviri bu aşamada katılımcı demokrasi, iletişim hakkı, etik, sosyal sorumluluk, ekoloji, eşitlik ve sağduyu gibi ağ toplumuyla ilgili değerlerin oluşturulmasını ve sürdürülebilirliğini sağlayan bir uygulama alanı olarak önem kazanmaktadır. Öğrencilerin final sınavı çerçevesinde oluşturdukları söylemlerde sözü geçen bu kavramların izdüşümleri ortaya çıkarılmıştır. İlgili final sınavına 21 öğrenci katılmış olup bu çerçevede en yüksek notu alan 9 öğrencinin² oluşturduğu yanıtlar mercek altına alınmıştır. Söz konusu çalışmada öne çıkan araştırma konuları şu şekilde ifade edilebilmektedir:

- Sürdürülebilirlik tartışmasını, yumuşak beceri olarak ele alınan eleştirel yeni medya okuryazarlığı odağında, çeviri eğitimi alanından hareketle sorgulamak;
- Ağlarda inşa edilen toplumsal sürdürülebilirlik mücadelelerinde, çeviri eğitimi disiplini içinden geliştirilebilecek alternatif çözüm yollarını gözler önüne sermek;
- Çeviri eğitiminde yürütülecek olan disiplinlerötesi ve sürdürülebilir müdahalelerin performansların ve sorgulamaların ne denli etkili olduğunu öğrenci deneyimleri odağında ortaya koymak;
- Öğrencilerin bu yönde kazandıkları disiplinlerötesi sorgulama becerileri ekleninde, çevirinin ve çevirmenin ağlar etrafında şekillenen sürdürülebilir yapılarıdaki etkisini ve gücünü ortaya çıkarmak.

Sözü edilen araştırma konularına odaklanarak aşağıda yer alan sorulara da yanıt aranmıştır:

- İlgili öğrenciler, çeviri yaparken ve çeviri ile çevirmen üzerine düşünce üretirken daha sürdürülebilir bir yaklaşımı nasıl ortaya koyabilmektedirler?
- Daha sürdürülebilir bir çevirmen profili için yumuşak beceriler odağında yeni üretim sahaları nasıl keşfedilmektedir?
- Çeviri pratiğinde farklı dinamiklerin ve yapıların nasıl inşa edildiğine ve bu noktadan hareketle, yeni medya ağlarında çevirmenin nasıl sürdürülebilir olacağına dair bir bakış açısı çeviri eğitiminde nasıl geliştirebilmektedir?

Bu sorulara verilecek yanıtlar ışığında, çevirmen kimliğinin sürdürülebilir yaklaşımlarla kurduğu diyalog görünür kılınmaktadır. Öğrencilerin eleştirel yeni

medya okuryazarlığı odağında uyguladıkları disiplinlerötesi düşünme taktikleri ekseninde, bu çalışmada çevirinin ve çevirmenin yeni medya ekosistemlerindeki sürdürülebilir dönüştürücü etkisi ile gücüne dikkat çekilecektir.

2. Çeviri Eğitiminde Disiplinlerötesi Sürdürülebilir Uygulamalar

Sürdürülebilirlik kavramı etrafında gelişen yaklaşımlar ve uygulamalar Birleşmiş Milletler tarafından 1987 yılında, “bugünün gereksinimlerini, gelecek kuşakların gereksinimlerini karşılama yeteneğinden ödün vermeden karşılayan kalkınma” olarak tanımlanmaktadır. Başka bir deyişle sürdürülebilirlik “doğa ve toplum arasında oluşan her türlü ilişkide ve etkileşimde gelecek nesillerin haklarını düşünerek ekosistemlerin devamlılığının sağlanması ve geleceğe aktarılması” olarak ifade edilebilmektedir (www.ekolojist, 2019). Sürdürülebilirliği temel alan yaklaşımlar, yaşamı sürdürülebilir kılmak için ihtiyaç duyulan kaynakların kısıtlı olması sonucunda insan ve doğa arasında dengeli bir tüketim ilişkisinin kurulmasına dikkat çekmektedir. Buradaki hedef, insanın yaşam alanını ekosistemin dengesini bozmadan geliştirmesidir. Doksanlı yıllara gelindiğinde, sürdürülebilir yaşam değerleri ekonomiyi ve toplumsal üretim ilişkilerini de içine alacak şekilde daha kapsayıcı ve bütüncül bir kavram ve uygulama alanı olarak anlam kazanmıştır. Ekonomik düzlemde sağlanan sürdürülebilirliğin yanı sıra, toplumsal anlamda sürdürülebilirliğin temel ilkelerine yönelik farkındalığın ve bilincin geliştirilmesi günümüzde önem taşıyan bir konu haline gelmiştir. Sürdürülebilirliğin yaşamın her alanında uygulanması, yirmi birinci yüzyılda yaşanmakta olan iklim krizleriyle, ekolojik krizlerle, gıda, su ve beslenme kriziyle, sosyal eşitsizliklerle, yoksullukla, adaletsizliklerle ve toplumsal krizlerle açıklanabilmektedir. Biyoçeşitliliğin tehlikeye girmesi ekonomik, siyasi, kültürel ve toplumsal boyutta üreten tüm kurumların dikkatini çekmektedir. Bu nedenle 2015-2030 yıllarını kapsayacak şekilde *Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Komisyonu*, “Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri” adı altında bir eylem planı oluşturmuştur. Bu çerçevede plan, toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle, ayrımcılıkla, insan haklarının ihlaliyle mücadele etmenin yanı sıra, toplumsal adaletin sağlanması, diyalog kültürünün oluşturulması, bireyin sivilleşmesi, ifade özgürlüğünün desteklenmesi ve katılımcı demokrasi hareketinin uygulanması gibi değerlere vurgu yapmaktadır. Birleşmiş Milletler küresel sorunlara sürdürülebilir politikalar etrafında disiplinlerötesi çözümler üretmeyi hedeflemektedir. Sürdürülebilir bir toplum modelinde eşitliği, demokrasiyi ve çeşitliliği korumak ve sürdürmek öne çıkan değerler arasındadır. Sözü edilen “Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri”nin 4. maddesi *nitelikli eğitim* alanını kapsamaktadır. Nitelikli eğitim çerçevesinde, “ayrım gözetmeksizin herkesin kaliteli eğitim ve yaşam boyu öğrenme fırsatlarına adil ve evrensel bir şekilde erişmesi” amaçlanmaktadır (www.evrimagaci/surdurulebilirlikalkinmahedefleri, 2020).

Buradan hareketle sürdürülebilirlik kavramı, bilginin disiplinlerötesi düzlemde üretilmesiyle ve dolaşıma sokulmasıyla ilişkilendirilmektedir. Diğer bir deyişle, çeviri eğitiminde bilgiyi sürdürülebilir kılan koşullara bu çalışmada dikkat çekmek gerekmektedir. Böylece sürdürülebilir yaklaşımlar ile çeviri pratiğine yönelik disiplinlerötesi düşünme pratikleri arasındaki diyalog görünür kılınmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, ağ toplumunda (Castells, 2013) bireysel ve kurumsal üretim ve tüketim pratikleri sanal ortamlarda gelişmektedir. Bilginin üretimi, dolaşımı ve tüketimi ağlarda yeniden inşa edilmektedir. Dijital teknolojiler, bir yandan ifade ve düşünce özgürlüğü ile bilginin serbest dolaşımını, bilgiye ulaşım hakkını, hak odaklı iletişimi, tartışma kültürünü, sürtünmesiz iletişimi, fırsat eşitliğini, katılımcı demokrasiyi ve artırılmış gerçekliği desteklerken diğer yandan yankı odaları, çitleme eylemleri, trol ve bot hesapların dolaşımı, nefret söyleminin üretilmesi, özel hayatın ve mahremiyetin tehdit edilmesi, veri madenciliğinin yaygınlaşması, dijital gözetimin toplumsal alanda uygulanması gibi etik sorunsalları da gündeme taşımaktadır. Dolayısıyla dijital teknolojiler hem siyasi ve sosyo-kültürel bir tahakküm ve denetleme aracı olarak ortaya çıkmakta hem de eşitsizliklere yönelik mücadelede direnme, başkaldırma ve meydan okuma biçimi olarak önem kazanmaktadır (Boguç Demirel, Görgüler, 2021: 333). Disiplinlerötesi bakış açısında, başka dünyaların tahayyül edilebilmesi ve keşfedilmesi için spekülasyon ve deneysel müdahale yollarının önü açılmaktadır (Yetişkin, 2018: 50). Disiplinlerin ötesinde gelişen yeni araştırma yöntemleri ve alanları, akademi, özel sektör ve kamu arasında ilişki oluşturan ve günümüz sorunlarına yönelik bütüncül çözümler üreten düşünsel pratiklerin önemini vurgulamaktadır (Çetin, 2019: 4).

Yeni medya ağları çeviri pratiklerinin üretildiği ve deneyimlendiği bir ortam olarak anlam kazanmaktadır. Bu ortamlarda, bilim, teknoloji ve sanat ekseninde yükselen yeni çeviri pratiklerine ve yeni çevirmen kimliklerine tanık olunmaktadır. Çeviri odaklı anlam evreni genişletmekte ve bununla birlikte çevirinin ve çevirmenin disiplinlerötesi sürdürülebilirliği gündeme taşınmaktadır (Boguç Demirel ve Görgüler, 2021: 333). Sosyal medya ağlarında, hareketleri ve dinamik performansları barındıran katılımcı ve paylaşımcı çeviri 2.0 içerikleri üretilmektedir (O'Hagan, 2016: 941). Sözü edilen çeviri içeriklerini üreten ve dolaşıma sokan fan, gönüllü ve aktivist çevirmen kimliklerinden söz etmek mümkündür. Çeviri eğitiminde sosyal medya açılımını konu alan çalışmaların da sayısının giderek arttığı görülmektedir (Olvera-Lobo ve Gutierrez-Artacho 2012; Görgüler, 2021; Desjardins, 2011; O'Hagan, 2008; Inose, 2012; Robinson ve Olvera-Lobo, 2011; Boguç Demirel ve Görgüler, 2018). Bu kapsamda, çeviri eğitiminde disiplinlerötesi uygulamalara önem veren ve disiplinlerötesi geçiş hatları geliştiren ve uygulayan çeviri eğitimi çalışmalarına rastlanmaktadır (Görgüler, 2021: 84). Böylece, çeviri eğitimi ve küresel sorunlar ilişkiselini vurgulayan ve çeviri eğitiminde sınırların ötesine geçen ve başka düşünce biçimlerini deneyimleyen açılımlar giderek çeşitlenmektedir. Sürdürülebilirlik, eşitlik, adalet gibi konuların

çeviri eğitimine nasıl yansıtılacağı konusunda çalışmalar yapmak oldukça önemli bir mesele haline gelmiştir.

European Master's in Translation (EMT) ağı, çevirmen mesleğine yönelik yeterlilik çerçevesini 2009 yılında yayınlamış olup 2017 yılında hem akademiye hem de endüstride çevirmen eğitimi için önde gelen referans bir içerik haline gelmiştir. 2017 yılında ortaya konan temel ilkeler hala geçerliliğini korurken, çeviri bölümü mezunlarını dinamik ve yüksek teknolojiye sahip bir iş ortamına hazırlayan Avrupa çeviri programlarının önceliklerini yansıtmak için ilgili yeterliliklerin küçük bir güncellemeye ihtiyacı olduğu anlaşılmıştır. Teknoloji, çeviri hizmetlerinin gerçekleştirilme şekli üzerinde giderek artan bir etkiye sahiptir. Güncellenmiş çerçeve, dilbilimsel, sosyo-dilbilimsel, kültürel ve kültürlerarası becerilerin önemini vurgulayarak, insan becerilerine duyulan ihtiyacı gündeme taşımaktadır. Çeviri piyasasında genişleyen içerik türü doğrultusunda yeni ihtiyaçlar ortaya çıkmaktadır. Bu gereksinimlerin çeviri eğitimi programlarında dikkate alınması gerekmektedir. Böylece gelecekteki mezunlar hem tehditlerin hem de fırsatların farkına varabilecek ve ayrıca becerilerini yeni düzenlemeleri göz önüne alarak geliştirebileceklerdir. Çeviri bölümünden mezun olacak bireyleri en iyi şekilde güçlendirmek için gereken temel yeterlilikleri ve becerileri teknolojik gelişmeler doğrultusunda güncelleme işlevini üstlenen EMT ağı, 2023-2028 yıllarını kapsayacak şekilde bir taslak çerçeve hazırlamıştır. Sözü edilen yeni yeterlilik çerçevesi, çeviri bölümünden mezun olacak öğrencilerin istihdam edilebilirliğini pekiştirmeyi ve geliştirmeyi amaçlamaktadır. Güncellenmiş bu yeni çalışma, çeviri ve çevirmen yeterliliğine ilişkin araştırma sonuçlarını ve dil hizmetleri sektörünü etkileyen değişiklikleri de dikkate almaktadır. Çevirinin bireysel, toplumsal veya kurumsal bir ihtiyacı karşılamak üzere tasarlanmış bir süreç olduğu gerçeği EMT'nin benimsediği ilkeler arasındadır. Bununla birlikte sözü edilen yeterlilikler, çevirmenlik mesleğinin en az bir doğal dilden diğerine anlam aktarmak için gereken birçok yetkinlik ve beceri alanı ile çeviri hizmeti sağlayanlar tarafından gerçekleştirilen birçok farklı görevi kapsayan çok yönlü bir meslek olduğunu kabul etmektedir. İlgili çerçevenin amacı, öğrencilere yüksek mesleki ve etik standartlar doğrultusunda bir çeviri hizmeti gerçekleştirme ve sağlama becerisi kazandırmaktır. Bu kapsamda, EMT ağının tanımladığı beş ana yetkinlik alanı bulunmaktadır. Birinci sırada “dil ve kültürü” kapsayan “kültürlerarası ve toplumdilbilimsel farkındalık ve iletişim becerileri” yer almaktadır. Bunu, “çeviri” başlığı altında yer alan “stratejik, yöntemsel ve tematik beceriler” takip etmektedir. Üçüncü sırada, teknoloji temelli “araçları ve uygulamaları kullanma yetkinliği” bulunmaktadır. Dördüncü sırada, “bireyler ve bireylerarası sosyal iletişim becerileri” bulunmakta ve bunu çeviri bölümü mezunlarının uyumluluğunu ve istihdam edilebilirliğini artıran “yumuşak beceriler” izlemektedir. Son aşamada ise, “hizmet sağlama” başlığı altında “dil hizmetlerinin profesyonel bir ortamda uygulanmasını hedefleyen” becerilere yer verilmektedir (EMT, 2022).

EMT ağının, “yumuşak beceriler” olarak tanımladığı “bireysel ve bireyle-

rarası sosyal iletişim becerileri”nin alt alanı olan 24. maddede, “çevirmenlerin sosyal medya ağlarını profesyonel amaçlar için sorumluluk bilinciyle deneyimlemesi” başlığı bu araştırma çerçevesinde önem taşımaktadır. Bu noktada öne çıkan “sorumluluk” bilinci, çevirmenin “eleştirel yeni medya okuryazarlığı”na yönelik yetkinlik kazanmasını gündeme getirmektedir. Eleştirel yeni medya okuryazarlığı, bireye, kullanıcıya, yeni medya ortamlarını deneyimlerken karşılaşacağı sorunlar karşısında benimseyeceği etik kavrayışa yönelik bir yöntem sunmaktadır. Bu doğrultudaki etik sorunları en aza indirgeyerek, bu türden web 2.0 temelli iletişim ortamlarında bireyin kuracağı kültürel üretim ağlarında güçlenmesi sağlanmaktadır. Bireyin öz-denetime dayalı etik muhakeme becerisini kazanması beklenmektedir. Yeni medya okuryazarlığı, bireyin deneyimlediği ortama ilişkin farkındalığını ve bilinçli üretim, dolaşım, tüketim becerisini geliştirmektedir (Birnark ve Bayraktutan, 2013: 150-151). Eleştirel yeni medya okuryazarlığı demokratik değerlerin içselleştirilmesine yönelik kanallar yaratmaktadır.

Araştırmanın saha çalışması kapsamında, yukarıda belirtilen öğrencilerin sürdürülebilirlik, disiplinlerötesi düşünme pratikleri ve ağ toplumunda yumuşak yetenekler ve beceriler olarak kavramsallaştırılan *eleştirel yeni medya okuryazarlığı* arasında kurdukları ilişkisellik gündeme taşınmaktadır. Yumuşak beceriler, “problem çözüme, işbirliği, iletişim, yaratıcılık, esneklik, inisyatif alabilme ve takım çalışmasına yatkınlık” gibi disiplinlerötesi sürdürülebilir yaklaşımları destekleyen değerlerdir (www.ykcggrup, 2018).

3. Çeviri Odaklı Yumuşak Beceriler: Çevirmen Kimliği Etrafında Gelişen Sürdürülebilir Yaşam Anlayışı

Daha önce de belirtildiği gibi, çalışmanın bu aşamasında Yıldız Teknik Üniversitesi Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Fransızca Mütercim ve Tercümanlık Ana Bilim Dalı Lisans Programı kapsamında 2020-2021 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde yürütülmüş olan MTF 3371 kodlu *Sosyal Medya Ağları ve Çeviri Hareketleri* dersi ele alınmıştır. İlgili ders çerçevesinde, eleştirel yeni medya okuryazarlığının sunduğu bakış açısından hareketle, öğrencilerin sosyal paylaşım ağlarında üretilen disiplinlerötesi nitelikteki çeviri pratiklerine ve çevirmen kimliklerine yönelik bilinç kazanmaları ve farkındalık düzeylerinin iyileştirilmesi amaçlanmaktadır. Kuramsal ve yöntemsel araştırmalarla, dijital ortamda yapılan saha çalışmaları arasında etkileşimli ve disiplinlerötesi nitelikli bir çeviri eğitimi ortamının yaratılması dersin hedefleri arasındadır. Öğrencilerden yeni medya temelli iletişim ağları etrafında şekillenen çeviri platformlarını deneyimleyebilmeleri ve bu gibi ortamlarda üretebilmeleri beklenmektedir. Bununla birlikte, çevirmenin sözü edilen sosyal ağlarda ortaya çıkan etik tehditlere karşı nasıl bir duruş benimseyeceği konusunda farkındalık kazanması oldukça önemlidir (Bogenc Demirel ve Görgüler, 2018: 15). İlgili derse katılan öğrenciler vize sınavı kapsamında hazırladıkları ödevlerde disiplinlerötesi çeviri yaklaşımları ışığında çeviri

pratiğine ve çevirmen kimliğine odaklanarak çevrimiçi topluluklara yönelik netnografik çözümleme gerçekleştirmişlerdir. Bu çerçevede, öğrenciler ekolojik yıkım, iklim meseleleri, sürdürülebilirlik, biyolojik çeşitlilik, nefret söylemi, fırsat eşitliği, cinsiyet eşitliği, açık bilim hareketi, hak odaklı iletişim gibi küresel meselelere yoğunlaşan çevrimiçi topluluklarda çeviri pratiğinin ve çevirmen kimliğinin izlerini sürmüşlerdir. Evrim Ağacı, Bilim Fili gibi açık bilim toplulukları, anime ve manga çevirisi yapan gönüllü topluluklar ile e-spor ve alternatif medya toplulukları, ilgili öğrencilerin irdeledikleri çevrimiçi topluluklara örnek olarak verilebilmektedir. İlk aşamada bu toplulukları pusuda kalarak gözlemleyen öğrenciler bir sonraki aşamada seçtikleri çevrimiçi topluluklarda yer alan gönüllü, fan ve aktivist kimliklerle tanımlanan çevirmenlerle söyleşiler yapmışlardır.

Sözü edilen derste yapılan final sınavında, öğrencilerden sosyal ağlarda yürüttükleri çeviri odaklı netnografik uygulama pratiklerine dayanarak, çevirmen ile eleştirel yeni medya okuryazarlığı arasında yer alan temas noktasının gündeme taşınmaları istenmiştir. Öğrencilerden, disiplinlerötesi sürdürülebilir çeviri hareketlerine ilişkin eleştirel ve sorgulayıcı bir kavrayış geliştirmeleri ve bu doğrultuda geliştirdikleri eleştirel yeni medya okuryazarlığı deneyimlerini düşünmeleri ve bunları anlamlandırmaları beklenmiştir. Söz konusu olan dersin final sınavına 21 öğrenci katılmıştır. İlgili final sınavı kapsamında öğrencilere aşağıda yer alan soru yöneltilmiştir:

“Günümüzde, çevirmenin *teknoloji temelli yeni medya ortamlarına ve araçlarına* yönelik kullanım becerisiyle donatılması oldukça önemli bir gerçekliktir. Yves Gambier’in aşağıda belirttiği gibi, *medyalararası iletişim uzmanı* konumundaki çevirmen, çeviri tabanlı sosyal medya kullanım becerilerini geliştirmekle birlikte eleştirel yeni medya okuryazarlığı konusunda bilinç kazanmaktadır. Bu yönde gelişen çeviri deneyimlerinizden hareketle, çevirmen ile *eleştirel yeni medya okuryazarlığı* arasında kurulan ilişkiselliği irdeleyiniz.”

Yukarıda yer alan final sınavı sorusuna Fransız çeviribilimci Yves Gambier’in çoklu medya ortamlarında çevirmenin geliştirmesi gereken etik kavrayışına dikkat çeken alıntı metni eşlik etmektedir:

“[...] Çevirmenden, yeni çoklu medya teknolojilerinin sunduğu çeviri ortamlarına ve araçlarına uyum sağlayabilmesi ve bu ortamlarda rahat hareket edebilmesi beklenmektedir. Çevirmenin, söz konusu olan yeni medya platformlarının sunduğu ortamlarda karşılaşacağı etik sorunlara karşı nasıl tavır alabileceği konusunda bilinçlendirilmesi kaçınılmazdır [...]” (Gambier, 2009: 5-6).

Bu aşamada, final sınavına katılan 21 öğrencinin sözü edilen soru kapsamında geliştirdikleri düşünsel performansların tamamına yer vermek mümkün olmadığı için en yüksek notu alan ve farklı temaları öne çıkaran 9 öğrencinin yanıtları üzerine odaklanılmaktadır. Öğrencilerin çeviri odaklı üretim deneyimlerinde, performanslarında ve sorgulamalarında disiplinlerötesi sürdürülebilirliğin izleri-

nin öne çıkarılması amaçlanmaktadır. Bunun için ilgili araştırmanın kavramsal ve yöntemsel yaklaşımlarını konu alan 2. bölümünde ele alınan vurgu noktaları temel alınarak, öğrencilerin ürettikleri yanıtlara yönelik tematik bir analiz çalışması yapılmaktadır.

1 numaralı öğrenci oluşturduğu yanıtında çevirmenin yeni medya ortamlarında üstleneceği sorumluluğa medyatör kavramı odağında dikkat çekmektedir. Bununla birlikte, sözü edilen öğrenci aşağıda belirttiği şekilde eleştirel medya okuryazarlığını, deontolojik filtre oluşturma becerisiyle ilişkilendirmektedir:

“Yeni medya ortamında “çevirmen” kimliğiyle hareket eden birinin taşıdığı sorumluluklar; “sıradan alıcı” sıfatıyla hareket eden birinin taşıdığı sorumluluklarla aynı değildir. Hatta bu bağlamda sahip olunan “medya okuryazarlığı becerisinin” de aynı düzeyde olmaması gerekir. Çevirmen, medya ürününü aktarıcı ve medyatör rolü gereği daha üst bir perspektiften ele alabilmelidir. Çözümleme becerileri daha gelişmiş olmalı, medyatik ürünün arka planını ve niyetini doğru alımlamalı ve kendi bünyesinde gerektiğinde devreye girecek olan bir deontolojik filtre inşa etmelidir. Bu filtre hem potansiyel alıcıların yanlış yönlendirilmiş olmalarını hem medyatik unsurun aslından uzaklaşmasını hem de çevirmenin içselleştirdiği değer yapısının zedelenmiş olmasını engeller. Yeni eleştirel medya okuryazarlığında çevirmen de eleştirel vizyona dayanan bir ilişki geliştirmek durumundadır. Eleştirel medya okuryazarlığı bilginin sadece doğruluğunu değil onun sunuluş biçimini, zamanını ve ardındakini de sorgular. Pasif alıcıları harekete geçirerek aktif konuma getirecek olan da bu sorgulama gücüdür.” (1. öğrenci)

2 numaralı öğrencinin yanıtına yakından bakıldığında, ilgili öğrenci sosyal medya kaynak içeriğini çevirirken ilişkisel bir kavrayış benimsediğini dile getirmektedir. Aynı zamanda yeni medya ortamlarının manipülatif doğasını öne çıkaran öğrenci, robot hesaplar ve post-gerçeklik gibi olgulara dikkat çekmektedir. Bu süreçte çevirmen olarak farklı kimliklere büründüğünü belirten öğrenci, çevirmenin yeni medya ortamlarındaki çok kimlikli yapısını şu şekilde tartışmaya açmaktadır:

“Özellikle yeni çoklu medya teknolojilerinde çevirmenin kimliği de bu misyon çerçevesinde çoklu bir hal alır. Kendi deneyimimden örnek vermem gerekirse, bir çoklu medya ortamında yayımlanan bir haber metni çevirmiştim. Haberin hem metni hem videosu hem sosyal medya paylaşımı hem de dolayısıyla sosyal medya yorumları söz konusuydu, yani ilişkisel bir düzlemde sadece çıkış metnini çeviriyordum. Ancak haber, videoyla ilintili olduğundan videoyu da izlemek istedim ve aslında videoda, metinde bahsedildiği kadarıyla bir şiddetin söz konusu olmadığını gördüm. Daha sonra sosyal medya

paylaşımlarına baktım, kullanıcıların yorumlarında videonun başlangıç ve bitiş saniyelerinin gerçeği manipüle ettiği yazıyordu. Fakat daha sonra aynı fikirde olmayan sosyal medya kullanıcılarının diğerlerini kasten açılmış robot hesaplar olmakla suçladığını fark ettim. Birçok farklı kaynak taraması yaparak gerçeğe ulaştım. Bu süreçte çevirmenliğin yanı sıra okur oldum, bazı deyimsel ifadelerin arkasındaki iletiyi en doğru şekilde almak adına deyimbilimin alanına girdim, sonra videodaki açılarda bir kasıt olup olmadığını anlamak adına birkaç dakikalığına kameraman oldum, daha sonra kendimi sosyal medyanın alanında buldum.” (2. öğrenci)

Bir diğer örnekte 3 numaralı öğrenci, yeni medya okuryazarı konumunda olan çevirmenin eleştirel ve sorgulayıcı bakış açısı geliştirmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bununla birlikte, ilgili öğrenci eleştirel medya okuryazarı olan çevirmenin toplumsal düzlemde katkı sağlamak ve bu yönde farkındalık yaratmakla yükümlü olduğunu sözlerine şu şekilde eklemektedir:

“Çevirmen, kültürlerarası bir etkileşim kurduğunun farkında olduğu için, çevirilerini önceden edindiği bilgileri eleştirel bir bakış açısıyla yorumlayıp, eleştirdikten sonra tamamlar. Çevirisini ortaya çıkarırken medyadan aldığı iletileri doğru anlayan, eleştirel bir bakış açısıyla inceleyen ve çözüme yönelik mantıklı sorularla ilerleyen çevirmen aslında bir medya okuryazarıdır da. Medya okuryazarları ve çevirmenler tüm iletişim araçlarının doğru kullanımını sağlayabilmelidir. Çünkü yeni çoklu medya teknolojileri iletişim araçlarının doğru kullanılmasını gerektiren bir medya okuryazarlığı parçasıdır. Yeni çoklu medya, interaktif bir ortam sunmaktadır. Bireyler medya üretiminin içine dâhil olmuş ve dolayısıyla da medya sorumlularından biri olmuşlardır. Topluma katkı sağlamak ve farkındalık yaratmak için medya okuryazarı ve çevirmenler bu üretimlerin doğruluğunu, eleştiriselliğini ve sorgulanabileceğini göstermek durumundadırlar. Bu bağlamda eleştirel yeni medya okuryazarı ile çevirmen arasında büyük bir benzerlik görülmektedir. Her ikisi de aktarılmış bilgileri eleştirmeli, soru sorup cevap bulma yöntemi ile çıkarımlarda bulunmalı, bilgiler arasındaki uyumsuzluğu ya da benzerlikleri ortaya çıkarıp mantık çerçevesi içerisinde bir sonuca bağlamalı, herkesin sınırsız ulaşabileceği ağ toplumları üzerinden bilgiyi paylaşmalıdır. Sundukları bu bilgilerin herkes tarafından ulaşılabilmesini, paylaşılıp, çoğaltılabildiğinin bilincinde olarak topluma fayda sağlama amacı temel alınarak eylemini gerçekleştirmelidir.” (3. öğrenci)

Çevirmenin medyalararası iletişim uzmanı kimliği bir sonraki öğrencinin söyleminde ön plandadır. 4 numaralı öğrenci bir taraftan çevirmenin bilgiye sınırsız erişim hakkını öne çıkarmakta diğer taraftan ise ifade özgürlüğünün altını çizmektedir. Bununla birlikte, nefret söyleminin dolaşımını da gündeme taşıyan öğrenci, çevirmenin alternatif hukuksal denetim mekanizmalarına yönelik bilinçlenmesini şu sözlerle dile getirmektedir:

“Çevirmen, çeviri tabanlı sosyal medya kullanım becerilerini ve yeni medya okuryazarlığı bilgisini geliştirmelidir. Çünkü çevirmen burada *medyalararası iletişim uzmanı konumundadır. Çevirmen, geniş alanı olan yeni eleştirel medya okuryazarlığında gelişen teknolojinin şekillendirdiği çeviri ağlarına ve platformlarına uyum sağlayabilmeli ve bu ağlarda bilinçli olmalıdır. Bu yönde gelişen çeviri deneyimlerimden hareketle, <https://edebiyatburada.com/> adlı sitede yaptığım çevirilerde çevirmen olarak eleştirel yeni medya okuryazarlığı hakkında burada bahsettiğim tüm konular hakkında bilgi sahibi olduğumu düşünüyorum ve gelişen bu platformu takip ediyorum. Yeni medya ortamları bir yandan bireye sınırsız bilgiye ulaşma fırsatı sağlarken aynı zamanda bireyler kendi fikirlerini bu gibi paylaşım ağlarında diğer bireylere ulaştırmaktadır. Bir diğer yandan ise ırkçı ya da nefret içeren üretimlerin önünü açmaktadır. Çevirmen de buna benzer durumlarla karşılaşabilir. Çevirdiği dijital içeriği kopyalanabilir, dağıtılabilir, karıştırılabilir, düzenlenebilir ya da üzerine yeni şeyler eklenebilir. Çevirmen bu gibi daha birçok tehditle karşılaşabilir ve bu durumlarda ne yapması gerektiğini bilmelidir. Örneğin ağ temelli telif haklarına yönelik hukuksal alternatif düzenlemeler vardır, bunlardan haberdar olmalıdır.” (4. öğrenci)*

5 numaralı öğrencinin yanıtı mercek altına alındığında, söz edilen öğrencinin çitleme, filtre balonu ve algoritmik propaganda gibi yeni medya temelli etik sorunlara dikkat çektiğine tanıklık edilmektedir. Yeni medya ortamlarında çeviri pratiğini toplumsal mücadele ve direniş hareketi olarak kavramsallaştıran öğrenci, çeviri eyleminin demokratik bilgi üretim sürecindeki dönüştürücü etkisine şu ifadelerle vurgu yapmaktadır:

“Bu bağlamda bakacak olursak çeviri ile bir şekilde filtre balonları ve çitlemeler kaldırılarak direniş yapılabilir. Çeviri ile çitleyebiliriz, ya da çiti aşabiliriz. Bir şekilde algoritmalar içinde doğru-yanlış ayırt edebilme, güvenilirliği anlayabilme becerisi geliştirilmelidir. Farkında olmazsak çeviri algoritmik propaganda kavramlarını güçlendirebilir. Şeffaf ve hesap verici platform sahipleri izlenerek, toplumsal harekete dönüşen bir mücadele başlatılabilir. Daha demokratik bilgi üretimi ve paylaşım yapıları buna hizmet edebilir.” (5. öğrenci)

Çeviriyi hak odaklı iletişim ağlarını kuran bir pratik olarak ele alan 6 numaralı öğrenci, çevirmenin eleştirel yeni medya okuryazarı kimliğini ön plana çıkarmaktadır. Aynı zamanda yeni medya uygulamalarında çevirmenin geliştirilmesi gereken etik bilincin önemini ortaya koyan ilgili öğrenci, çeviri pratiğinin nitelikli bilgi üretim sürecindeki etkin rolüne şu şekilde vurgu yapmaktadır:

“Hak odaklı bir iletişim ve paylaşım ortamı hedef olmalıdır. Çevirmenin eleştirel bir bakış açısıyla yeni medya okuryazarı konumunu kazanması gerekir. Çünkü ağlarda tehdit yaratan içeriklere yönelik farkındalıkla yaklaşmalı, dezenformasyondan ve bilgi kirliliğinden uzak kalmalıdır. Doğru ve nitelikli bilgiye erişebilmek için etik bir duruşla tavır alınmalıdır. Bunun için etik sorunlarla nasıl mücadele edeceği konusunda çevirmenin bilinç kazanması önemlidir.” (6. öğrenci)

7 numaralı öğrenci, eleştirel yeni medya çevirmenin akılcı düşünme kavrayışı geliştirmesine yönelik önemi gündeme taşımaktadır. Çeviriyi alternatif bilgi üretme pratiği olarak kavramsallaştıran öğrenci, bu doğrultuda oluşturduğu söyleminde çeviri eylemiyle, bilimsel farkındalık yaratma pratiği arasında kurduğu ilişkiselliği şu şekilde dile getirmektedir:

“Sosyal ağlarda çevirmen bilgiyi eleştirel bir pencereden hareketle çözümlmeli, düşüncelerini akıl sügecinden geçirmeli, sağduyunun sesini önemseyen bir davranış biçimi geliştirmelidir. Aradığı bilgiye ulaşmak için alternatif bilgi kaynaklarını tarayıp bu kaynaklardan elde ettiği bilginin güvenilirliğini ve doğruluğunu ölçebilmelidir. Eleştirel bilinç geliştiren yeni medya çevirmeni ağlardan bilgilerin ikinci ve üçüncü kişilerin bakış açısıyla oluşturulduğunu, bu nedenle bazı gerçeklerin gözler önüne serildiğini, bazılarının ise perdelenildiğini hatta bilinçli bir şekilde gizlendiğini ya da kasıtlı bir şekilde dönüştürüldüğünün farkında olmalıdır.” (7. öğrenci)

Tematik analiz kapsamında söylemine yer verilen 8 numaralı öğrenci, bilimin üstünlüğüne dikkat çekerek çeviriyi, yeni medya ortamlarında üretilen filtre balonlarıyla mücadele pratiği olarak öne çıkarmaktadır. Bu çerçevede, çeviriyi sahte bilgiye yönelik direniş hareketi olarak kavramsallaştıran öğrenci sözlerine şu şekilde devam etmektedir:

“Çeviri pratiğinin ve çevirmen kimliğine sahip olan bizler doğru metni doğru karşılıklarına bularak şeffaf ve bilimin üstünlüğü ile kavramları aktarmak ve iletmek ile bu mecrayı zaman içerisinde değiştirebilir ve içinde bulunmuş olduğumuz balonların içinden çıkmayı başaran kişiler oluruz. Bu duyar sonucunda etik ve ahlak kurallarının değişmesini hedeflemiş oluruz.” (8. öğrenci)

Tematik analizin son aşamasında 9 numaralı öğrencinin söylemine yer veril-

mektedir. Bu kapsamda, ilgili öğrenci çeşitlenen zaman ve mekân algısına dikkat çekmekte ve bununla birlikte çoklu çevirmen kimliğinin önemini dile getirmektedir. Çevirmenin çok alanlı çalışma pratiklerini gündeme taşıyan öğrenci, üretken-tüketici konumundaki çevirmenin disiplinlerötesi niteliklerini öne çıkarmaktadır. Sözü edilen öğrenci oluşturduğu yanıtta toplumsal hareketleri tetikleyen ve sürdüren çevirmenlerin önemini aşağıda belirtmektedir:

“Günümüzde teknolojinin gelişmesi ile ortaya sadece yeni sanat akımları değil aynı zamanda yeni meslekler ve iş alanları da çıkıyor. Bununla birlikte doğal olarak günümüze kadar ulaşan belirli çevirmen kimlikleri de yeni boyutlar kazanıyor. Çevirmenler artık günümüzde farklı alanlarda farklı mekanlara girerek yeteneklerini yeni işlerle ortaya çıkarabiliyorlar. “Eskiden sadece tüketici konumundayken şu anda üretici-tüketici konumuna gelen toplum bu süreçte ister istemez sınırlar ve ihlaller konusunda sıkıntı yaşadığı ve yaşıyor. Bu özgür üretim ortamı ve toplumsal değişim çeviri alanına ve pratiklerine de yansdı. [...] Açık bilim, bilgi şeffaflığı gibi terimler gündeme gelirken enformasyonun sirkülasyona girebilmesi için çevirmenlere ihtiyaç duyuldu. Çevirmenler de artık üretici-tüketici konumuna geldi, sonuç olarak yeni çeviri pratikleri ortaya çıktı. [...] Dolayısıyla bu dönüşümden bizzat etkilenirler. Çevirilerin etik çerçevesinde gerçekleştirilmesi ve bu dönüşüme olumlu katkıda bulunulması oldukça önemlidir. Çevirmenler bu hareketin en önemli etmenlerinden biridir.” (9. öğrenci)

4. Sonuç

Bu çalışma kapsamında ve elde edilen veriler ışığında yumuşak bir beceri olan eleştirel yeni medya okuryazarlığına ilişkin kavramsal ve deneysel perspektifin deneyimlenmesi, çeviri eğitimi alanında disiplinlerötesi ve sürdürülebilir bir hareket alanı yaratmaktadır. Daha önce sözü edilen araştırma sorularına geri dönüldüğünde, çeviri eğitiminde teknoloji temelli disiplinlerötesi sorgulamalara başvurmanın oldukça önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. İlgili öğrencilerin eleştirel yeni medya okuryazarlığı etrafında kazandıkları yumuşak beceriler, öğrencilerin ağ toplumunda yaşanan küresel sorunlarla doğrudan bağ kurmalarını desteklemektedir. Sözü edilen öğrenciler sosyal ağlarda çözümledikleri çeviri odaklı netnografik uygulama hareketlerini merkeze alarak, çevirmen ile eleştirel yeni medya okuryazarlığı arasındaki çok yönlü ve katmanlı diyalogu ve ilişkiselliği irdelemişlerdir.

İlgili öğrenciler, çeviri pratiğini ve çevirmen kimliğini sürdürülebilirlik, eşitlik, adalet, insan hakları, ifade özgürlüğü, demokratikleşme ve sivilleşme gibi küresel meseleler odağında sorgulamışlardır. Bu noktada öğrencilerin söylemlerinde, hak odaklılık, demokratik bilgi üretme, açık bilim, bilimsel farkındalık yaratma, sahte bilgiyle ve çitleme politikalarıyla mücadele gibi vurgu noktaları

öne çıkmaktadır. Söz konusu öğrenciler disiplinlerötesi sürdürülebilir çeviri pratiklerine ve çevirmen kimliklerine dikkat çekmektedir.

Sonuç olarak, çeviri eğitiminde sürdürülebilir döngülere olan bakış açılarını çeviri pratiği ve çevirmen kimliği üzerinden yürütmek aynı zamanda çeviri pratiğinin ve çevirmen kimliğinin sürdürülebilir politikalarla olan etkileşimini tartışmaya açmaktadır. Çeviri eğitiminin küresel sorunları çözecek şekilde geliştirilmesi ve bununla birlikte çeviri eğitiminde disiplinlerötesi yaklaşımlara ve yöntemlere başvurulması alandaki disiplinlerötesi sinerjiyi oluşturmak adına oldukça önemlidir.

KAYNAKÇA

1. Binark, Mutlu ve Güneş Bayraktutan, *Ayin Karanlık Yüzü: Yeni Medya ve Etik*, İstanbul: Kalke-ton, 2013.
2. Blevins, Eli, Ilpo Koskinen, SusanneBødker, Kun-Pyo Chen, “Transdisciplinary Interaction Design in Design Education”, in *Proceedings of the 33rd Annual ACM Conference Extended Abstracts on Human Factors in Computing Systems*, 2015, ss. 833-838.
3. Castells, Manuel, *İşyan ve Umut Ağları. İnternet Çağında Toplumsal Hareketler*, İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları, 2013.
4. Çetin, Zeynep Merve, “Tasarım Eğitiminde Transdisipliner Yaklaşım”, (Yüksek Lisans Tezi), *TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara, 2019.
5. Bogenç Demirel, Emine, Zeynep Görgüler, “Yeni Medya Okuryazarlığı Odağında Çeviri Eğitimine Yönelik Sosyal Medya Tabanlı Ders İçeriği Örneği”, *Synergie Turquie*, 11, 2018, ss. 13-28.
6. Bogenc Demirel, Emine, Zeynep Görgüler, “Çeviri odaklı transdisipliner pratikler: Organizmalardan artırılmış veri ve çeviri heykellerine”, in *Litera*, 31(1), 2021, ss. 329-348. <https://doi.org/10.26650/LITERA2020-840778>
7. Desjardins, Renée, “Facebook me!: Arguing in favour of using social networking as a tool for translator training”, in *Translation as social activity community translation 2.0*, 2011, ss. 175-193.
8. Gambier, Yves, “Competences for professional translators, experts in multilingual and multimedia communication” *European Master’s in Translation-EMT*, 1, 2009, ss. 1-7.
9. Görgüler, Zeynep, “Bir Başka Çeviri Eğitimi : Yeni Medya Sanatları ve Transdisipliner Çeviri Deneyimleri”, in *Frankofoni*, 38, 2021, ss. 81-94.
10. Inose, Hiroko, “Scanlation - What fan translators of manga learn in the informal learning environment”, in *Proceedings Book of ISLC*, 2012, ss. 73-82.23/11/2020 tarihinde <http://www.divaportal.org/smash/get/diva2:549925/FULLTEXT01.pdf> ağ adresinden erişildi.
11. Nicolescu, Basarab, *Manifesto of transdisciplinarity*, New York: Suny Press, 2002.
12. O’Hagan, Minako, “Massively Open Translation: Unpacking the Relationship Between Technology and Translation in the 21st Century”, in *International Journal of Communication*, 10, 2016, ss. 929-946.
13. O’Hagan, Minako, “Fan translation networks; an accidental translator training environment?”, in *Translator and interpreter training*, 2008, ss. 158-183.
14. Olvera-Lobo, Maria, Juncal Gutierrez-Artacho, “Academic use of custom social networks in translation training”, in *Perspectives: Studies in Translatology*, no. 22 (2), 2014, ss. 282-289.
15. Robinson, Bryan, Maris Dolores Olvera-Lobo, “Facebook, Twister or Tuenti? A first look at the academic use of web 2.0 social network in translator training”, in *Multiple voices in academic*

and professional discourse, 2011, ss. 1-13.

16. Yetişkin, Ebru, “Çağdaş Sanat Değil, Güncel Sanat Değil, Günümüz Sanatı”, in *BUART*, 2018b, ss. 1-11. 28/11/2020 tarihinde [http://www.buart.art/2018/08/oncu-ve-sra-ds-sanatsal- uretimlere.html](http://www.buart.art/2018/08/oncu-ve-sra-ds-sanatsal-uretimlere.html) ağ adresinden erişildi.

İnternet Kaynakları

1. Ekolojist. “Sürdürülebilirlik nedir?”, <https://ekolojist.net/surdurulebilirlik-nedir/> [erişim tarihi: 08/12/2022].
2. European Master’s of Translation (EMT). “Competence Framework 2022”, https://commission.europa.eu/resources-partners/european-masters-translation-emt/european-masters-translation-emt-explained_en [erişim tarihi: 07/12/2022].
3. Evrim Ağacı. “Sürdürülebilir kalkınma hedefleri”, <http://evrimagaci.com/surdurulebilirlik-kalkinma-hedefleri> [erişim tarihi: 09/12/2022].
4. YKC Grup Bilişim. “Hard and Soft Skills”, <https://www.ykcgrup.com.tr/hard-ve-soft-skills-nedir/hard-and-soft-skills/> [erişim tarihi: 01/12/2022].

NOTLAR

- 1 Sözü edilen final sınavı 18/06/2020 tarihinde yapılmıştır.
- 2 Saha çalışması kapsamında ilgili öğrencilerin onanmış rızaları alınmıştır. Sınav kağıtları merccek altına alınan öğrenciler, 1. öğrenci, 2. öğrenci, 3. öğrenci, ... 9. öğrenci olarak kodlanmıştır.